

Voisé, Waldemar

Podróż naukowa do Holandii (19-31 październik 1962)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 8/1, 151-152

1963

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przewodniczącym rady redakcyjnej jest dr J. Smolka, a sekretarzem — dr F. Psota. Wydawnictwo ukazuje się od 3 lat jako kwartalnik o numerach 60-stronicowych. Zawiera ono artykuły mniejszej objętości, referaty, kronikę zagraniczną i organizacyjną itp.

c) „Sborník pre dejiny vied a techniky SAV” („Studia z dziejów przyrodnictwa i techniki Słowackiej Akademii Nauk”). Wydawnictwo, na czele którego rady redakcyjnej stoi dr J. Tibenský, rozpoczęło się ukazywać w 1962 r. Ma ono za zadanie publikowanie artykułów z dziejów słowackiej nauki i techniki.

d) „Historia Universitatis Carolinae Pragensis” („Historia Uniwersytetu Karola w Pradze”). Przewodniczącym rady redakcyjnej jest prof. F. Kavka. Wydawnictwo ukazuje się dwa razy rocznie i zawiera artykuły z dziejów prac dydaktycznych i badawczych oraz z dziejów organizacji Uniwersytetu Karola.

NAUCZANIE HISTORII NAUKI I TECHNIKI

Obowiązki od dawna charakter mają w Czechosłowacji wykłady historii medycyny na wydziałach medycznych. Podobnie na Wydziale Farmacji w Bratysławie obowiązkowym przedmiotem jest historia farmacji (wykładowca — dr V. Rusek).

Na wydziałach przyrodniczych natomiast historia odpowiedniej gałęzi nauki nie jest zaliczana do zajęć obowiązkowych ze względu tak na przeciążenie studentów, jak i niedostatek kompetentnych wykładowców. Jednakże na niektórych uczelniach regularnie odbywają się wykłady historii geografii i historii matematyki (doc. dr F. Balada w Brnie, J. Folta i dr L. Nowý w Pradze). Wprowadzane są również ostatnio wykłady historii fizyki.

Na wydziałach nauk społecznych odbywają się regularnie wykłady historii nauki i techniki. Najobszerniejszy program mają te wykłady w Instytucie Dziennikarstwa i Kultury oraz na specjalnościach historycznych Wydziału Historyczno-Filozoficznego Uniwersytetu Karola w Pradze.

Holandia

PODRÓŻ NAUKOWA DO HOLANDII

(19—31 październik 1962)

Podróż odbyła się na zaproszenie Komitetu Akademickiego (Inter-Academical Committee), uzyskane dzięki inicjatywie prof. R. Hooykaasa, kierownika Katedry Historii Nauki Uniwersytetu w Amsterdamie (Vrije Universiteit Amsterdam).

Podczas pobytu w Holandii podpisał wygłosił trzy odczyty z zakresu formowania się postawy naukowej w dziedzinie myśli społecznej od połowy XV do początków XVII stulecia. Odczyty na uniwersytetach w Amsterdamie i Lejdzie miały charakter oficjalny, do czego przyczyniła się obecność rektorów i większości grona profesorskiego jak i pierwszego sekretarza Ambasady Polskiej. Zupełnie odmienny charakter nosił odczyt w Wageningen, któremu patronował prof. Slicher van Bath: kilkunastu pracowników naukowych reprezentujących różnorodne dziedziny nauki zadawało prelegentowi wiele pytań związanych nie tylko z tematem prelekcji. Dyskusja ta, która przeniosła się później do mieszkania prof. van Batha, przeciągnęła się do późnych godzin nocnych, przy czym okazało się, że jej uczestnicy nie tylko znakomicie orientują się w bieżącym dorobku nauki polskiej, lecz także posiadają żywe kontakty z Polską, głównie zaś z Instytutem Historii Kultury Materialnej PAN w Warszawie.

O ile można sądzić na podstawie fragmentarycznych raczej kontaktów, holenderscy pracownicy naukowci trzymają rękę na pulsie współczesnego życia naukowego w o wiele większym stopniu, aniżeli zdarza się to zauważyć wśród uczonych francuskich, szwajcarskich czy amerykańskich. Jest to zarówno rezultatem imponującej znajomości języków obcych (głównie angielskiego, francuskiego i niemieckiego) jak i związanego z tym faktem wyposażenia bibliotek nie tylko w literaturę „narodową”. Nawet małe, podręczne biblioteki zakładowe zawierają nie tylko komplet wydawnictw holenderskich dotyczących danej dyscypliny, ale również podstawową literaturę europejską z określonego zakresu. Podobnie i publikacje wielu ośrodków naukowych ukazują się nie tylko w języku holenderskim, lecz bardzo często po angielsku i francusku, czego typowym przykładem jest „Free University Quarterly”.

Choć pobyt miał charakter ściśle naukowy, to jednak strona zapraszająca wykorzystała okazję do zaznajomienia gościa nie tylko z najważniejszymi ośrodkami kulturalnymi, ale także z podstawowymi problemami gospodarki tego niewielkiego, ale zamożnego i niezwykle przedsiębiorczego kraju. Wizyta w Rotterdamie (drugim co do wielkości porcie świata) i Kampen (mieście, które „ożyło” po osuszeniu kolejnej połaci kraju) stanowiła świetne uzupełnienie zwiedzania wspaniałych galerii malarstwa i zabytków architektury. Znakomite połączenie ekonomicznej przedsiębiorczości z imponującą atmosferą kulturalną kraju stanowi „Wenecja Północy”, czarujący Amsterdam, faktyczna stolica kraju, miasto łączące cechy „kosmopolityzmu” i charakteru „narodowego”.

Odwiedziny niżej podpisanego stanowiły kontynuację wymiany wizyt holenderskich i polskich pracowników naukowych, rozpoczętą pobylem w Polsce profesora Hooykaasa w roku 1958 (zob. „Kwartalnik” nr 1/1959) i wyjazdem profesora Teskego do Holandii w 1961 r. (zob. „Kwartalnik” nr 3/1961). W najbliższym czasie projektowane są dalsze wizyty — zarówno polskich naukowców w Holandii jak i holenderskich w Polsce. Zważywszy obustronną życzliwą atmosferę i popularność polskiej placówki dyplomatycznej w Hadze, przyczynią się one niewątpliwie do pogłębienia i rozbudowy stosunków kulturalnych między obu krajami.

Waldemar Voisé

SPRAWOZDANIA

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI DZIAŁU „SPUŚCIZN” W ARCHIWUM PAN

Ogłoszone w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki cztery *Przeglądy*¹ informowały o spuściznach nabytych przez Archiwum PAN w okresie od maja 1954 r. do marca 1960 r. Zawierały one obszerniejsze omówienia zawartości każdej spuścizny. Wadą informacji było jednak rozbieżność jej na kilka numerów „Kwartalnika”, utrudniające orientację w całym zasobie Archiwum. Obecnie zrezygnowano więc z szerszego omówienia ostatnich przybytków (znajdują się one w nrze 5 „Biuletynu Archiwum PAN”) na rzecz alfabetycznego przeglądu wszystkich materiałów zgromadzonych od maja 1954 r. do końca 1961 r. Notki zawierają nazwisko i imię twórcy spuścizny (lub nazwę materiałów), daty roczne jego urodzenia i śmierci, specjalność uczonego (lub treść materiałów) oraz sygnaturę.

Sygnatura III-1 do III-102 oznacza spuścizny przechowywane w Archiwum PAN w Warszawie, K. III-1 do K. III-10 — w Oddziale Archiwum PAN w Krakowie, P. III-1 do P. III-19 — w Oddziale w Poznaniu. Sygnatura 1-42 oznacza drobne fragmenty, kolekcje i rękopisy luźne w zbiorach w Warszawie.

¹ Nr nr 2/1956, 2/1958, 3/4/1960.